

Mária Muráňová

* 10. 7. 1932, Kremnica † 2. 10. 2008, Žiar nad Hronom

Mária Muráňová - doteraz málo známa a nepovšimnutá autorka samizdatových kníh v čase totality. Komunistický režim nedovolil vydávať jej diela, preto sa k čitateľom dostávali vo forme samizdatu a vydávané mohli byť len v zahraničí. Jej osobným mottom bolo, že sa neoplatí žiť na svete v pretvarovaní.

Narodila sa 10. júla 1932 v Kremnici, kde prežila v podstate celý svoj život. Pochádzala z učiteľskej rodiny, v rodisku vyštudovala osemročné gymnázium a celý život pracovala v učtárni Okresného ústavu národného zdravia (OÚNZ).

Za obrazom bežnej socialistickej účtovníčky tých čias sa skrývala neobyčajná osobnosť.

V čase totality z jej bytu vychádzali autorské samizdatové knihy – ručne prepisované knihy, ktoré v súčasnosti môžeme považovať za neobyčajný spisovateľský počin. Pre ňu ako autorku knižného samizdatu to bolo, samozrejme, veľké riziko a ohrozenie slobody, pretože tvorba a šírenie zakázanej literatúry bola v čase komunistického režimu trestným činom.

Mária Muráňová je autorkou mnohých samizdatových kníh určených pre celé spektrum vekových kategórií – deti, mladých ľudí, ale aj manželov, starých ľudí a tiež kňazov. Písala pre generácie, ktoré dlhé roky žili v krajine s prísnu cenzúrou, kde chýbala elementárna literatúra pre osobný rast, aj rast v náboženskej viere.

Je autorkou príručky pre prípravu na manželstvo **Sejba do asfaltu**. Pre mnohých jej čitateľov to bola prvá kniha, ktorá sa venovala dôležitosti budovania manželského života a starostlivosti o manželskú lásku a manželský vzťah.

V osemdesiatych rokoch napísala zbierku rodinných katechéz **Nebojte sa života**, ktorá bola vydaná aj v Ríme. V čase, keď sa náboženská výchova na školách obmedzovala, pomáhala táto kniha vo výchove rodičom po celom Slovensku vysvetľovať deťom pevné mravné zásady postavené na viere. Ďalšou podnetnou knihou sú **Pôstne zamyslenia pre manželov**. Cyklus samostatných statí o starnutí neskôr vyšiel knižne ako **Malá učebnica starnutia s podtitulom (aj pre mladých)**.

Napísala tiež knihu **Úvod do filozofie**, ktorú aj prednášala na tajnom vzdelávaní bohoslovcov rehoľných komunít na chatách v horách a často aj u nej v byte. Pre veriacich a najmä kňazov bola určená kniha meditácií **Dom na skale**. Jej zbierka kázni pre kňazov s názvom **Nolite timere** je dodnes aktuálna.

Diela Márie Muráňovej vychádzali pod pseudonymom Victoria Montana, neskôr používala aj pseudonym Vít Hora.

Jej publikačná činnosť pokračovala aj po páde totalitného režimu. Napísala dve učebnice náboženstva – **Ako ďalej žiť** pre ôsmy ročník základných škôl a **Komu máme veriť** pre druhý ročník stredných škôl.

Celá jej tvorba je nadčasová. Jasným kritickým pohľadom vedela rozlišovať pravdu od nepravdy, presne logicky argumentovala a svoje postrehy správne pomenovávala.

Nevieme, či uvedené knihy predstavujú celé dielo Márie Muráňovej, ale sme presvedčení, že jej dielo by nemalo ostať skryté, aj keď vznikalo v utajení a v samizdate.

Mgr. Mária Sarková, PhD. a Ing. Anna Brezová
Knižnica samizdatu a exilovej literatúry R. Fibyho
Múzeum obetí komunizmu, Košice, 26. 9. 2022